

medzinárodnej vedeckej konferencie (28–29 októbra 2016r.) / Šéfredaktor prof. JUDr. Stanislav Mráz, CSc. Vysoká škola Danybius, Sládkovicovo, Slovenská republika, 2016. S. 244-247.

6. Шевчук О. М. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу: Навчальний посібник. Умань : ПП Жовтий, 2011. 133 с.

Тетяна Гайдар

студентка

СумДПУ імені А.С.Макаренка

м. Суми

Олена Гончаренко

кандидат педагогічних наук, доцент

старший викладач кафедри соціальної роботи і

менеджменту соціокультурної діяльності

СумДПУ імені А.С.Макаренка

м. Суми

КОНСУЛЬТУВАННЯ ХВОРИХ НА ВІЛ/СНІД

***Анотація.** У статті автор розкриває поняття консультивання та особливості, щодо консультивання соціальним працівником хворих на ВІЛ/СНІД. Охарактеризовує принцип «рівний – рівному» з ВІЛ-позитивними людьми.*

***Ключові слова:** консультивання, принцип «рівний – рівному», ВІЛ-позитивні люди, соціальний працівник-консультиант.*

Постановка проблеми. Масштаби поширення епідемії ВІЛ-інфекції набули глобального характеру і є реальною загрозою соціально-економічному розвитку більшості країн світу. Консультивання хворих на ВІЛ/СНІД забезпечує можливість своєчасного доступу до необхідної інформації про шляхи передачі та заходи профілактики, а також щодо лікування, догляду і підтримки.

Мета статті: охарактеризувати особливості консультивання соціальним працівником хворих на ВІЛ/СНІД.

Виклад основного матеріалу. Останніми роками в Україні активно розвивається соціальна робота, основною метою якої є надання допомоги окремим людям, сім'ям, групам осіб у реалізації їхніх соціальних прав, компенсації фізичних, психічних,

інтелектуальних та інших недоліків, що перешкоджають повноцінному функціонуванню.

Консультування – особливий вид допомоги, який базується на емпатії, поважному ставленні до потенційних можливостей клієнтів, щирості (конгруентності) почуттів. Наразі ефективне консультування – це процес, який виконується разом з клієнтом, а не замість клієнта.

Соціальний працівник-консультант, який надає психологічну і соціальну допомогу ВІЛ-позитивним клієнтам, повинен володіти необхідними знаннями про особливості перебігу як залежності, так і ВІЛ/СНІДу, можливе лікування останнього та немедичний догляд, вміння розпізнавати почуття, притаманні ВІЛ-інфікованим.

Якщо клієнт має ВІЛ-позитивний статус, то, залежно від того, в якому він стані чи на якому етапі він перебуває, процес консультування може мати певні особливості. У стані кризи для клієнта характерні такі відчуття, як емоційний шок, страх, заперечення, гнів. При кризовому втручанні саме такі почуття повинні бути в центрі уваги соціального працівника-консультанта, а процес консультування – спрямовуватись на відновлення контролю клієнта над собою. Соціальний працівник-консультант має зробити наголос на можливості життя з хворобою протягом тривалого часу і дати клієнту зрозуміти, що його випадок не є єдиним, наводячи позитивні приклади з життя інших ВІЛ-інфікованих.

На етапі адаптації клієнт починає відновлювати контроль над своїм життям, шукає адекватні способи життєдіяльності, які можуть задовольнити його потреби та інтереси. На цьому етапі можливі психологічні зриви, які супроводжуються такими почуттями, як розгубленість, тривога, депресія, почуття провини і втрати, зниження самооцінки, страх перед хворобою, гнів, роздратованість, самотність, втрата контролю над власним життям. Враховуючи ці особливості, консультант у своїй роботі має базуватись на наданні емоційної підтримки та співпереживанні. Основну проблему клієнта – наявність ВІЛ-інфекції – вирішити неможливо, можливо тільки змінити ставлення людини до цього факту.

Отже, потрібно працювати над формуванням моделей поведінки, що дозволять клієнтові долати труднощі, пов'язані з ВІЛ-позитивним статусом. На стадії примирення з хворобою клієнт виявляє прийняття обмежень, зумовлених хворобою, виробляє нове ставлення до себе та свого життя, відновлює перервані звички, заняття, функції.

Коли клієнт змирився з наявністю хвороби, завданням соціального працівника-консультанта стає підкріплення конструктивних форм поведінки.

Звичайно, клієнт може не мати навичок для виконання потрібних дій. Однак навичкам можна навчатися безпосередньо або розглядаючи та роблячи висновки з ситуацій інших. Просування серіями невеликих кроків може допомогти такому навчанню. На це й може бути спрямоване виконання консультаційних завдань.

Для того, щоб допомогти клієнту подолати стан безпорадності та повернути контроль над своїм життям, соціальний працівник-консультант має навчити клієнта мобілізувати всі ресурси – як внутрішні, так і зовнішні. Для підвищення впевненості та самоповаги клієнта у процесі консультування необхідно робити акцент на сильних сторонах клієнта та працювати над їх розвитком. Важливо також максимально використати зовнішні ресурси. Консультант може порадити клієнтові звернутись до інших офіційних структур з метою отримання соціальної, юридичної та інших видів допомоги та наголошувати на використанні такої неформальної допомоги, як підтримка родини, друзів, груп взаємо- та самопомоги [2, с.45-47].

Зосереджена на завданні модель набуває дедалі більшої популярності у консультативній роботі, оскільки вона дає соціальним працівникам та психологам прагматичну й прозору схему стосунків з клієнтом, а самим клієнтам – відчуття партнерства та самоповаги.

Крім консультацій спеціалістів, одним із найбільш поширених та найбільш ефективних методів допомоги ВІЛ-позитивним людям є консультації за принципом «рівний – рівному». За цим принципом консультування проводиться ВІЛ-позитивними людьми, які пройшли спеціальне навчання та підготовку на тренінгах чи курсах. Ефективність такої допомоги забезпечується тим, що консультації надаються людьми, що живуть з ВІЛ/СНІД та мають вагомі знання потреб людей які живуть з ВІЛ/СНІДом, а також добре обізнані в проблемах, пов'язаних з життям з ВІЛ. Водночас, принцип «рівний – рівному» сприяє створенню відкритих довірливих стосунків між клієнтом і консультантом, клієнт має можливість відверто обговорити власні проблеми з собі подібними.

Звичайно, немає гарантій дотримання клієнтом порад консультанта. Проте часто клієнтові просто немає кому «вихлюпнути» свої емоції. Людина боїться, що її не зрозуміють.

Відтак мета консультанта, котрий працює за принципом «рівний – рівному», полягає, зокрема, в тому, щоб допомогти клієнтові виявити свої емоції та продемонструвати розуміння ситуації. При цьому варто дотримуватись двох правил:

1. Переконати клієнта в тому, що його звернення до соціального працівника-консультанта і бажання розповісти про свої страхи та хвилювання – це нормально і природно;

2. Сприяти формуванню впевненості у тому, що ці страхи можна подолати [1].

Консультант повинен дозволити клієнтові розповідати стільки, скільки він бажає сам (корисною буде фраза на початку розмови «Я не хочу примушувати тебе говорити про те, що тобі неприємно. Можеш говорити тільки те, що схочеш»). Часто буває корисним надати людині інформацію, а не вчити її, як їй жити далі.

Деякі ВІЛ-інфіковані відчувають роздратування, злість, гнів, які можуть бути спрямовані як на себе, так і на консультанта. У таких випадках соціальний працівник-консультант має проявляти терпимість до емоційних проявів та реакцій клієнта.

Висновки. Отже, не дивлячись на численні труднощі, діагноз ВІЛ/СНІД не означає, що людина повинна відмовитися від своїх планів і інтересів, від навчання, роботи і розваг. Все більше людей знаходять рішення проблем, пов'язаних з наявністю ВІЛ-інфекції в організмі, багато хто виявляє, що їх життя не змінилося кардинально і роблять кроки, щоб адаптуватися до нових умов життя.

Список використаних джерел

1. В допомоць консультанту: Информационно-методический материал по вопросам профилактики ВИЧ/СПИДа среди групп повышенного риска. Вып. 2. Полтава, 2000
2. Семигіна Т. В., Дворяк С. В., Бойко А. М., Карачевський А. Б. Соціально-психологічна підтримка клієнтів програм замісної підтримувальної терапії. Методичні рекомендації. Київ, 2008., 75 с. URL: http://publichealth.org.ua/storage/IOM_for%20NGO/04%20ZPT/Pidtrymka%20ZPT%20pacientiv.pdf